

İSLAM HUKUKUNDA
EĞİTİM VE ÖĞRETİM HAKKI

Davut OKÇU

AKADEMİSYEN
KITABEVİ

© Copyright 2019

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-605-258-367-8 Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı Yayıncı Sertifika No
İslam Hukukunda Eğitim ve Öğretim Hakkı 25465

Yazar Baskı ve Cilt
Davut OKÇU Sonçağ Matbaacılık

Yayın Koordinatörü Bisac Code
Yasin Dilmen REL037020

DOI
10.37609/akya.1968

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Toplumların gelişmesi, medenileşmesi ve refaha kavuşmasında eğitimin ve öğretimin değeri göz ardı edilemez. Bu yüzden en verimli yatırım insanlığın eğitimine yapılan yatırımdır. Bu gerçek dünyanın her tarafında kabul görmektedir. Devletlerin teşvik ve desteklerine rağmen, eğitim alanında meydana gelebilecek hata ve ihmalkârlığı önlemek amacıyla sürekli olarak hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ve öğrenimi insanlık için bir mecburiyet olarak benimseyen İslam Dini, eğitim, öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin gereği gibi yapılmasını sağlamak amacıyla yönetici ve sorumluları ilgilendiren bir takım düzenlemeler yapmış, teşvik ve yaptırımlar öngörmüştür.

Günümüzde eğitimin birey ve toplum hayatındaki önemine paralel olarak eğitimi bilimleri alanında da büyük atılımlar gerçekleşmektedir. Her biri bir başka yönüyle insanı yetiştirmek amacıyla güden eğitim sosyolojisi, eğitim psikolojisi, eğitim felsefesi vd. alanların yanı sıra eğitim hukuku da bağımsız bir bilim dalı olma yolunda ilerlemektedir. Bu yüzden eğitim hukuku ile ilgili düzenlemeler sadece ulusal yasalarda değil, uluslararası sözleşme ve belgelerde geniş yer almaktadır. Öte andan eğitim, temel bir insan hakkı olarak kabul görmekte, ihlali ise uluslararası bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmamızda özellikle ikinci cihan harbinden sonra dünya gündemine böylesine önemli bir ölçüde yerleşmiş olan eğitim hakkı, İslam dini açısından incelenmiştir.

Çalışma giriş bölümü hariç dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde hak, hukuk, eğitim, öğretim ve öğrenim kavramları tahlil edilerek birbirleriyle ilişkileri üzerinde durulmuş-

tur. Bu bağlamda eğitim hakkının tarihsel gelişimi ve amaçları irdelenmiştir.

İkinci bölümde, psikolojik ve sosyolojik açıdan insanların eğitim ihtiyacı araştırılmış ve İslam Hukukunun temel kaynakları açısından gerekliliği değerlendirilmiştir. Bu arada her bir Müslüman için farz-ı ayn (zorunlu) olan temel eğitim düzeyi geniş bir şekilde tartışılmıştır. Bu arada toplumun sahip olması gereken, ancak her Müslüman için farz-ı kifaye hükmündeki eğitimin muhteva ve miktarına ilişkin görüşlere değinilerek toplum ve devleti ilgilendiren eğitim ilkeleri incelenmiştir. Böylece İslam Hukukunun fert, toplum ve devlet için belirlediği eğitimsel görevlerin hukuki çerçevesi analiz edilmiştir.

İslam dininin öngördüğü eğitimin gerçekleştirilmesi için inşa edilen eğitim ve öğretim kurumları, örgün ve yaygın eğitim başlıkları altında üçüncü bölümde incelenerek, kurumsal eğitimin işleyişi ve tarihi gelişimi hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde ise, İslam'ın temel kaynaklarına göre eğitimcilerin görev, yetki ve sorumlulukları tahlil edilerek, atama ve ücret durumları tarihi sürece uygun olarak tahlil edilmiştir. Bu arada gayr-ı Müslim öğretmenlerden Kur'an öğrenimi ve diğer konularda yararlanabilmenin hukuki hükümleri araştırılmış; gayr-ı Müslimlerden ders alma ve onların dillerini öğrenmenin hukuksal dayanakları geçmişteki uygulamalar çerçevesinde tetkik edilmiştir.

Asrımızın en önemli tartışma konularından olan eğitim ve öğrenim hakkı konulu bu çalışmaya teşvik ettikleri, destek ve yönlendirmede buldukları için Prof. Dr. Necmettin TOZLU ve Prof. Dr. Ali BAKKAL'a şükranlarımı arz ediyorum. Çalışmamızın sonuçlanmasındaki katkılarından dolayı Prof. Dr. Şamil DAĞCI'ya minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Gayret bizden başarı Allah'tandır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
GİRİŞ	1
I.Araştırmanın Önemi.....	1
II.Araştırmanın Amacı.....	2
III.Kavramsal Çerçeve ve Konunun Sınırlandırılması	3
IV.Araştırmanın Metodu.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER.....	7
I.Hak Kavramı ve Kapsamı	7
A. Hak Kavramı.....	8
B.Hakkın Menşei.....	12
C.Hakkın Kısımları.....	14
D.Hak - Hukuk İlişkisi	16
II.Eğitim ve Öğretim Kavramlarının Analizi	18
A.Eğitim Kavramı	18
B.Eğitimin Amaçları.....	19
C.Öğretim Kavramı	21
D.Öğretimin Amaçları	22
III.Eğitim - Öğretim İlişkisi	23
IV.Eğitim - Hukuk İlişkisi	26
V.Eğitim ve Öğretim Hakkının Tarihsel Gelişimi.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM-ÖĞRETİM HAKKI VE HUKUKÎ DAYANAKLARI	39
I.Eğitimin Gerekliliği.....	39
A.Genel Olarak Eğitimin Gerekliliği.....	39
B.İslam Dini Açısından Eğitimin Gerekliliği	41
1.Temel Eğitimin Zorunluluğu	52
a. Herkes İçin Temel Eğitimin Zorunluluğu	58
b. Zorunlu Temel Eğitimin İçeriği.....	69
2.Toplum İçin Zorunlu Olan Uzmanlık Eğitimi (Farz-1 Kifaye Bilgiler).....	74

C.Öğrenilmesi Kabul Görmeyen (Bâtıl) İlimler	79
II. Eğitim ve Öğretimin Hukukî Boyutları.....	83
A.Eğitimin Sürekliliği.....	84
B.Eğitimde İmkan ve Fırsat Eşitliği	86
1.Özel Öğretim.....	90
2.Korunmaya Muhtaç Çocukların Eğitimi.....	93
3.Özel Eğitim	97
a. Engellilerin Eğitimi	98
b. Üstün Zekalıların Eğitimi.....	99
C.Eğitim-Öğretimin Genelliği ve Eşitliği	100
D.Karma Eğitim	102
E.Öğretimde Tevhit (Birlik) İlkesi	105
III.Eğitim ve Öğretimin Genel Amaçları	108
IV.Eğitimde Toplumun Rolü.....	112
A.Sosyal Çevre ve Eğitim	112
B.Toplumun Eğitimi Destekleme Sorumluluğu.....	116
C.Toplumun Kendi Kendini Eğitmesi.....	117
V.Devletin Eğitim ve Öğretimdeki Rolü	122
A.Eğitim Programlarının Hazırlanması.....	124
B.Öğretim Araç-Gereçlerini Karşılama	127
C.Öğretimde Yönlendirme	129
D.Eğitim ve Öğretim Kurumları Açma.....	130
E.Eğitim ve Öğretim Hizmetlerinin Denetimi.....	132
F.Yabancı Dil Öğretimi ve Planlaması.....	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMSAL EĞİTİMİN HUKUKÎ TEMELLERİ	141
I.Kurumsal Eğitim ve Önemi.....	141
II.Kurumsal Eğitimin Doğuşu, Hukukî Dayanakları	
ve Kısımları	142
A.Örgün Eğitim.....	143
1.Okulöncesi Eğitim	145
2.İlköğretim Kurumları.....	147
3.Ortaöğretim Kurumları	151
4.Yükseköğretim Kurumları.....	152
5.Mesleki Eğitim ve Ahilik Kurumu.....	156
B.Yaygın Eğitim	158

1.Cami ve Mescitler	162
2.Saraylar.....	166
3.Kitabevleri	167
4.Ulema Evleri.....	168
5.Kütüphaneler.....	169
6.Tekke, Zaviye ve Dergâhlar	171

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSLAM EĞİTİMİNDE ÖĞRETMENLİK.....	173
I. İslam Eğitiminde Öğretmenliğin Önemi.....	173
II. İslam Eğitiminde Öğretmenler.....	174
A.Peygamberler	177
B. Anne - Baba ve Eğitimdeki Sorumlulukları (Hidane Hakkı)	181
C. Eğitim Kurumlarının Öğretmenleri ve Hukukî Statüleri	191
1.Öğretmenlerin Ücret ve Tayin Sistemi.....	194
2.Öğretmenlerin Cezai Yaptırım Uygulama Hakkı.....	202
3.Gayr-ı Müslim Öğretmen Görevlendirme	207
SONUÇ.....	210
KAYNAKLAR.....	213

► KAYNAKLAR

- ABDULBAKİ, Muhammed Fuad, *el-Mu'cem 'ul-Müfehres li Elfazi'l-Kur'an*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1990.
- ABDULHAMİT, Muhsin, *İslam ve Toplumsal Kalkınma* (Çev. Mehmet Çakır), Koba Yayınları, İstanbul 1993.
- ABDURREZZAK, İbnu Muhammed, *es-San'ani* (ö. 211), Musannefu Abdurrezzak, Beyrut 1970
- ACLUNÎ, İsmail b. Muhammed (ö. 1162), *Keşfu'l-Hafa ve Müzilü'l-İlbas Amma İstehere mine'l-Ehadis 'Ala Elsineti'n-Nas*, Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut 1988.
- AÇIKGÖZ, Halil, Kütüphane, *Töre Dergisi*, Sayı: 161, yıl: 1984.
- AFZALU'R-Rahman, *Siret Ansiklopedisi* (Çev. Komisyon), İnkılap Yayınları, İstanbul 1996.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı*, DÜHF Yayınları, Diyarbakır 1986.
- İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara 1988.
- AKGÜNDÜZ-CİN, Ahmet-Halil, *Türk-İslam Hukuk Tarihi*, İstanbul 1992.
- AKKUTAY, Ülker, *Enderun Mektebi*, GÜBYYO Basımevi, Ankara 1984.
- AKPINAR, Ali, "İslami Eğitim ve Öğretimin Temel Hedefi", *İlk Adım Dergisi*, 1997, sayı 111.
- AKYÜZ, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi*, AÜEBF Yayınları, Ankara 1982.
- AKYÜZ, Emine, *Eğitim Hukuku Ders Notları*, Ankara 1981.
- Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması*, MEB Yayınları, Ankara 2000.
- AKYÜZ, Hüseyin, *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, MEB Yayınları, İstanbul 1991.
- AKYÜZ, Vecdi, *İbadetler İlmihali*, İz Yayınları, İstanbul 1995.
- ALAYLIOĞLU-OĞUZKAN, Ruşen-A. Ferhan, *Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü*, İnkılap ve Aka Yayınları, İstanbul 1976.
- ALGÜL, Hüseyin, *İslam Tarihi*, Gonca Yayınları, İstanbul 1986.
- ALPTEKİN, Mehmet, *Öğretmen Yetiştirme Reformu*, Ayyıldız Matbaası, 1974.
- ALTAY-KESKİN, Şakir-Veli, *Hukukî ve Sosyal Terimler Sözlüğü*, Ankara 1969.
- ALTINTAŞ, Hayrani, "Kur'ani Düşünce Sisteminde İnsan Hakları", *Uluslararası Avrupa Birliği Şurası*, TTK Basımevi, Ankara 2000.
- ALTINTAŞ, Ramazan, "Çocuklara İnanç Eğitimi Nasıl Verilmelidir?", *İlk Adım Dergisi*, 1997, Sayı 111.
- ÂLUSÎ, Ebu'l-Fadl Şihabuddin es-Seyyid Mahmud (Ö.1270), *Ruhu'l-Maani*, Dar'ul-Fikr, Beyrut 1987.
- ANKAY, Aydın, *Hukuk ve Eğitim*, GÜTEF Yayınları, Ankara 1991.
- ANSAY, Sabri Şakir, *Hukuk Tarihinde İslam Hukuku*, AÜİF Yayınları, Ankara 1958.
- ARABİ, Muhammed Memduh, *Devletü'r-Resul fi'l-Medine*, Kahire 1988.

- ARAL, Vecdi, *Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine*, İstanbul 1985.
- ARIBAŞ, Sebahattin, "Türk Eğitim Sistemi", *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* isimli derleme eserde bölüm, Mikro Yayınları, Ankara 2002.
- ARIK, Feda Şamil, "Osmanlılarda Kadılık Müessesesi", A. Ü. *Osmanlı Tarihini Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 8, Ankara 1977.
- ARMAĞAN, Servet, *İslam Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler*, DİB Yayınları, Ankara 1992.
- ARVAŞI, Seyyid Ahmet, *Hasbihal*, Burak Yayınevi, İstanbul 1990.
- Kadın Erkek Üzerine*, Burak Yayınevi, İstanbul 1996.
- ÂSİM EFENDİ, *el-Okyanusu'l-Basit fi Tercemeti'l-Kamusi'l-Muhit*, İstanbul 1305.
- ATA, Abdulkadir Ahmed, *Hâzâ Helal ve Hazâ Haram*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1985.
- ATALAY, Beşir, "Eğitim ve Öğrenim Görme Hakkı", *Yeni Türkiye*. Ankara 1998, c. 22, ss. 1093-1096.
- ATAY, Hüseyin, "İslam'da Öğretim", *AÜİF Dergisi*, Ankara 1978.
- *Osmanlılarda Yüksek Din Eğitimi*, *Dergâh Yayınları*, İstanbul 1983.
- "Fatih-Süleymaniye Medreseleri Ders Programları ve İcazetnameler", *Vakıflar Dergisi*, Sayı: XIII, 1981.
- ATTAS, Said Muhammed. Nakib, *İslami Düşünüşün Problemleri* (Çev. Mahmut Erol Kılıç), *İnsan Yayınları*, İstanbul 1989.
- İslami Eğitim*, *Endülü's Yayınları*, İstanbul 1991.
- ÂTUF, Nâfi, *Türkiye Maarif Tarihi*, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, Ankara 1931.
- AY, Mehmet Emin, "İslam Eğitimcilerine Göre Disiplin" *İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi Sempozyumu*, 1994.
- AYAS, Nevzat, *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi*, 1948.
- AYASBEYOĞLU, Nevzat, *İslamiyet'in Eğitimimize Getirdiği Değerler*, MEB Yayınları, İstanbul 1991.
- AYHAN, Halis, *Eğitime Giriş ve İslamiyet'in Eğitime Getirdiği Yeni Değerler*, Damla Yayınları, İstanbul 1982.
- Eğitim Bilimine Giriş*, Şûle Yayınları, İstanbul 1995.
- Din Eğitimi ve Öğretimi*, MÜİF Yayınları, İstanbul 1997.
- AYTAÇ, Kemal, *Avrupa Eğitim Tarihi*, MÜİFAV Yayınları, İstanbul 1992.
- AYVERDİ, Semiha, *Türk Tarihinde Osmanlı Asırları*, İstanbul 1975.
- AZİMÂBÂDÎ, Ebu't-Tayyib Muhammed Şemsu'l-Hak (ö. 1273/1858), *Avnu'l-Ma'bud Şerhu Süneni Ebu Davud*, Medine 1968.
- BALCI, Muharrem, *Eğitim ve Öğretimde Haklar ve Yükümlülükler*, Danışman Yayınları, İstanbul 1998.
- BALTACI, Cahit, "Osmanlı Eğitim Sistemi", *Osmanlı Ansiklopedisi*, İz Yayınları, İstanbul 1996.
- BALTACIOĞLU, İsmayil Hakkı, *Türk'e Doğru*, Ankara 1972.
- Terbiye ve İman*, İstanbul 1914.

- Toplu Tedris*, İstanbul 1938.
- Talim ve Terbiyede İnkılap*, MEB Yayınları, İstanbul 1995.
- BARTHOLD, W., *İslam Medeniyeti Tarihi* (Çev. Fuat Köprülü), DİB Yayınları, İstanbul 1973.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem, *Eğitime Giriş*, Yargıcı Matbaası, Ankara 1996.
- Türkiye Eğitim Sistemi*, Ankara 1996.
- BAŞGİL, Ali Fuat (ö. 1967), *Din ve Laiklik*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 1998.
- BAŞGÖZ, İlhan, *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*, Ankara 1995.
- BATUM, Süheyl, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türkiye*, İstanbul 1996.
- BAYRAKLI, Bayraktar, "Kur'an'ı Kerim'de Öğretim Kavramı ve Vahy", *Diyanet Dergisi*, Ankara 1999, Sayı 4.
- "Eğitimin Doğum Öncesi Boyutu"*, İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi, İlmi Neşriyat, 1994.
- İslam'da Eğitim*, Anda AŞ, İstanbul 1983.
- BAYRAKTAR, M. Faruk, *İslam Eğitiminde Öğretmen-Öğrenci Münasebetleri*, MÜİFAV Yayınları, İstanbul 1984.
- "İslam'a Göre Kadının Eğitim-Öğretimi"*, *İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi Sempozyumu*, Ensar Neşriyat, İstanbul 1996.
- BEDEVİ, Muhammed Ebulhir Zeki, "*Geleneksel İslam Eğitimi*" (Çev. Ali Çaksu),
- İslami Eğitim*, Endülüs Yayınları, İstanbul 1991.
- BELADA, Ahmet, "İslam'da Eğitim-Öğretim Tarihi", *İlk Adım Dergisi*, 1997, Sayı 111-112.
- BELAZURİ, Ahmed b. Yahya b. Cabir (ö.279/882), *Futuhu'l-Buldan*, Müessesetü'l-Maarif, Mısır 1901.
- BENNA, Hasan, *el-Mer'etü 'l-Müslime*, ty.
- BERKİ, Ali Himmet, *250 Hadis*, DİB Yayınları, Ankara 1974.
- BEŞER, Faruk, *Kadının Çalışması, Sosyal Güvenliği ve İslam*, İstanbul 1991.
- BEYHAKİ, Ahmed b. Hüseyin, *Şuabu'l-İman*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1410 h.
- BİLGE, Necip, *Hukuk Başlangıcı Dersleri*, Sevinç Matbaası, Ankara 1975.
- BİLGİÇ, Emin, *Maarif Davamız*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1986.
- BİLGİN, Beyza, *İslam'da Muhtesiplik ve Eğitim Yönünden Değeri*, AÜİF Dergisi, 1973, C.XIX.
- BİLGİN-SELÇUK, Beyza-Mualla, *Din Öğretimi*, Ankara 1997.
- BİLHAN, Saffet, "Din Eğitiminin Amacı" *Türkiye I. Din Eğitimi Semineri*, Ankara 1981.
- Eğitim Sosyolojisi*, AÜEBF Yayınları, Ankara 1996.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi (ö. 1971), *Hukuki İslamiye ve Istılahatı Fıkhiyye Kamusu*, Bilmen Yayınları, İstanbul 1988.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit, *Eğitim Düşüncesi Tarihi*, Binbaşioğlu Yayınları, Ankara 1982.
- BOLAY, Süleyman Hayri, *Din Eğitiminin Şümülü, Türkiye I. Din Eğitimi Semineri*, Ankara 1981.

- BROHÎ, Allahbaş Hudabaş, “İdeolojik Bir Devlette Eğitim”, *İslami Eğitim*, Endülüs Yayınları, İstanbul 1991.
- BUTÎ, Ramazan, *Fıkhu's-Sire* (Çev. Ali Nar-Orhan Aktepe) Gonca Yayınları, İstanbul 1992.
- Kur 'an Eğitiminin Eşsiz Metodu*, (Çev. Şükrü Özen), Madve Yayınları, İstanbul 1987.
- BUHARÎ, Ebu Abdillâh Muhammed İbnu İsmail (ö.256/869), *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- BUMİN, Kürşat, *Batı'da Devlet ve Çocuk*, Alan Yayıncılık, İstanbul 1983.
- BÜYÜKDÜVENCİ, Sabri, “Eğitimimizde Vakıf Müesseselerinin Yeri”, *Din Öğretimi Dergisi*, MEGSB Yayınları, Ankara 1988, Sayı 14.
- Büyük İslam Tarihi, (Komisyon), Esra Film-İletişim AŞ., Konya 1994.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S. Savaş, *Program Geliştirme*, Kuzucular Matbaası, Konya 1997.
- CAHİZ, Ebu Osman Amr b. Bahr (ö. 255/869), *el-Beyan ve'l-Tebyin* (Tahkik Fevzi Atvi), Beyrut 1968.
- CAN, Muzaffer, *Kur'an Kültürü*, Cantaş Yayınları, İstanbul 1993.
- CAN, Yılmaz, “İlk İslam Mescitlerine Genel Bir Bakış”, *Diyanet Dergisi*, Eskişehir 1995, Sayı:4.
- CANAN, İbrahim, *Hadis Ansiklopedisi*, Akçağ Yayınları, İstanbul ty.
- Peygamberimizin Sünnetinde Terbiye*, Tuğra Neşriyat, İstanbul 1997.
- Peygamberimizin Okuma Yazma Seferberliği*, Cihan Yayınları, İstanbul 1984.
- CESSAS, Ebu Bekir Ahmed b. Ali er-Razi (Ö.370/980), *Ahkamu'l-Kur'an*, Daru'l-Fikr, Beyrut 1993.
- CELKAN, Hikmet Yıldırım, “Öğretmen Yetiştirme Modelinde Yeni Bir Boyut”, *Milli Eğitim Dergisi*, MEB Yayınları, Ankara 1998, Sayı 137.
- CEMAL, Ahmet Muhammed, *Nahve Terbiyeti'l-İslamiyye*, Daru'l-İhyau'l Ulum, Beyrut 1990.
- CEVAT, Mahmut, *Maarifi Umumiye Nezaret-i Tarihçe-i Teşkilat-ı*, İstanbul 1338 h.
- CEYHAN, Abdullah, “İslam'da Eğitim-Öğretim Kuramlarına Kısa Bir Bakış”, *Diyanet Dergisi*, C.XXIV, Sayı 3, Ankara 1988.
- CEZÂİRÎ, Ebu Bekir Cabir, *el-İlm ve'l-Ulema*, Daru'l-Kütübî's-Selefiyye, Kahire 1403.
- CEZİRÎ, Abdurrahman, *Kitabu'l-Fıkh âlâ'l-Mezahibi'l-Erbaa*, Beyrut 1990.
- COŞKUN, Selami, *Yetişkin Eğitimi ve Hz. Peygamber (sav)'in Tatbikatı*, Ensar Neşriyat, İstanbul 1996.
- ÇAĞATAY, Neşet, *Bir Türk Kurumu Olan Âhilik*, AÜİF Yayınları, Ankara 1974.
- ÇAĞLAR, Doğan, *Uyumsuz Çocuklar ve Eğitimi*, AÜEF Yayınları, Ankara 1974.
- ÇAĞLAYAN, Mehmet, *İslam'da Eğitim*, Nur Basımevi, Konya ty.
- İslami Harekette Ulema*, Şura Yayınları, İstanbul 1991.
- ÇAKIR, Serpil, *Osmanlı Kadın Hareketi*, Metis yayıncılık, İstanbul 1994.

- ÇAMDİBİ, Mahmut, "Ailede Çocuğun Ahlaki Terbiyesi", *İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi Sempozyumu*, Ensar Neşriyat, İstanbul 1996.
- Din Eğitiminin Temel Meseleleri*, MÜİFAV Yayınları, İstanbul 1994.
- ÇANTAY, Hasan Basri, *Kur'an'ı Hakim ve Meali Kerim*, Milsan Basım AŞ., İstanbul 1985.
- ÇELEBİ, Ahmet, *İslam'da Eğitim-Öğretim Tarihi* (Çev. Ali Yardım), İstanbul 1976.
- ÇELEBİ, Evliya, *Seyahatnameden Seçmeler*, MEB Yayınları, İstanbul 1990.
- ÇELEBİ, Kâtip, *Keşfu'z-Zunun*, Leipzig 1825.
- DAĞCI, Şamil, *İslam Ceza Hukukunda Şahıslara Karşı Müessir Fiiller*, Başak Matbaacılık, Ankara 1999.
- Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması*, Uluslararası Avrupa Birliği Şurası, TTK Basımevi, Ankara 2000.
- DAKUKİ, Hüseyin Ali, "Karahanlılar Döneminde Düşünce Akımları", *Türklerde İnsani Değerler ve İnsan Hakları*, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.
- DÂRİMÎ, Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahim (Ö.255/869), *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981
- DERVİŞ, Havle Abdulkadir-NASR, Hamid Muhammed, *Çocuk Terbiyesi* (Çev. Mustafa Özcan), Uysal Kitabevi, Konya 1997.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Doğu Matbaası, Ankara 1970. DİA (Diyanet İslam Ansiklopedisi).
- DOĞAN, D. Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, İz Yayınları, İstanbul 1996.
- DURŞUN, Hakkı (Ve diğerleri), *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1973.
- DÖNDÜREN, Hamdi, *Demokratik Hukuk Devletinde Temel Hak ve Hürriyetler*, konulu sempozyuma sunulan müzakere, İstanbul 1998.
- DURMUŞ-OKUTAN, Çağlar-Mehmet, "Eğitimin Hukuksal Temelleri", *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara 2002
- EBU Ceyb, Sa'di, *el-Kamusu'l-Fıkhî*, Daru'l-Fikr, Dımeşk 1988.
- EBU Davud, Süleyman İbnu'l-Eş'a's es-Sicistani el-Ezdi (Ö.275/889), *es-Sünen* (Tahkik: Muhammed Muhyiddin Abdulhamit), Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- EBU NUAYM, Abdullah b. Ahmed el-İsfahani, Hilyetu'l-Evliya, *Daru'l-Kütubi'l-Arabi*, Beyrut 1405.
- EGEMEN, Bedi Ziya, *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, Ankara 1965.
- EHVANÎ, Ahmet Fuat, *et-Terbiye fi'l-İslam ev et-Talim fi Re'yi'l Kabisi*, Daru İhyai'l- Kütubi'l-Arabiyye, Kahire 1955.
- ELBANÎ, Muhammed Nasıruddin, *Silsiletu'l-Ahadisi's-Sahihah*, Mektebetu'l-İslami, Beyrut 1975.
- Silsiletu'l-Ahadisi'd-Daife ve'l-Mevdua*, Beyrut 1985.
- EMİN, Ahmet, *Duha'l-İslam*, Kahire 1932.
- ERBAY, Celal, *İslam Hukukunda Küçüklerin Himayesi*, Göytürk Yayınları,

- 1992.
- ERGİN, Osman (Ö.1961), *Türkiye Maarif Tarihi*, Osmanbey Matbaası, İstanbul 1942.
- ERKAL, Mustafa E., *Sosyoloji* (Toplum Bilimi), İstanbul 1983.
- ERTÜRK, Selahattin, *Eğitimde "Program" Geliştirme*, Yelken-tepe Yayınları, Ankara 1984.
- FÂRÂBÎ, *Tahsilü's-Saade* (Çev. Hüseyin Atay), Ankara 1974.
- FARUKİ, İsmail Raci-Luis Lamia, *İslam Kültür Atlası*, İnkılap Yayınları, İstanbul 1999.
- FAZLUR Rahman, "Bilginin İslamileştirilmesi Bir cevap" *İslami Bilimlerde Metodoloji Sorunu* (Çev. Mevlut Uyanık), Fecr Yayınları, Ankara 1991.
- FİĞLALİ, Ethem Ruhi, "İslami Anlayışta İnsani Değerler", *Türklerde İnsani Değerler ve İnsan Hakları*, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.
- FREYER, Hans, *Din Sosyolojisi* (Çev. Turgut Kalpsüz), Ankara 1964.
- FUAD, Mehmed, *Vezâif-i Aile*, İstanbul 1328.
- GARAUDY, Roger, *İslam'ın Va'dettikleri* (Çev. Nezh Uzel) Pınar Yayınları, İstanbul 1983.
- GAZALÎ, Muhammed Ebu Hamid (ö.555/1 1 11), *İhyau Ulumi'd-Din* (Çev. Ali Arslan), İstanbul 1992.
- Kimyay-ı Saadet*, Erkam Yayınları, İstanbul 1989.
- GERAY, Cevat, "İnsan Hakları İçin Eğitim", *İnsan Hakları Yıllığı*, e.XV, 1993.
- GÖKALP, Ziya, *Milli Terbiye ve Maarif Meselesi*, Diyarbakır'ı Tanıtma ve Turizm Derneği Yayınları, Ankara 1972.
- GÜRKAN, Ahmet, *İslam Kültürünün Garbı Medenileştirmesi*, İstanbul 1965.
- HALEVI, Abdurrahman, *Usulu'l-Terbiyeti'l-İslami ve Esalibiha*, Dımeşk 1979.
- HAMİDULLAH, Muhammed, *Hemmam İbn Münebbih'in Sahifesi* (Çev. Talat Koçyiğit), AÜİF Yayınları, Ankara 1967.
- İslam Müesseselerine Giriş* (Çev. İ. Süreyya Sırma), Bir Yayınları, İstanbul 1984.
- Mecmuatu'l-Vesaiiki's-Siyasiyye*, Daru'l-İrşad, Beyrut 1969.
- İslam Peygamberi*, (Çev. Salih Tuğ), İrfan Yayınları, İstanbul 1993.
- Muhtasar Hadis Tarihi*, ty.
- HAMMER, Joseph De, *Osmanlı İmparatorluğu Tarih*, (Çev. Zuhuri Danışman), Özyayın Matbaası, İstanbul 1972.
- HASAN, İbrahim Hasan, *İslam Tarihi* (Çev. Sadrettin Gümüş-İsmail Yiğit) İstanbul ty.
- HAKKI, Erzurumlu İbrahim, *Marifetname* (Hazırlayan: M. Faruk Meyan), İstanbul 1997.
- HATEMİ, Hüseyin, "İslam'da İnsan Hakları ve Adalet Kavramı", *İnsan Hakları Sempozyumu*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 1998.
- HATİPOĞLU, Mehmet Sait, "İslam'da Kadın Eğitiminin Doğuşu", *Türkiye I. Din Eğitimi Semineri*, Ankara 1981.

- HAVVA, Said, *İslam* (Çev. Mesut Tat), Konya 1992.
- HESAPÇIOĞLU, Muhsin, *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Beta Yayınları, İstanbul 1998.
- HEYSEMÎ, Ali b. Ebi Bekir (ö.807/1404), *Mecmau'z-Zevaid ve Menbau'l-Fevaid*, Beyrut 1967.
- Mecmeu'l-Bahreyn fi Zevaidi'l-Mu'cemeyn*, Daru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut ty.
- HİCAZÎ, Mahmut, *Furkan Tefsiri* (Çev. Mehmet Keskin), İlim Yayınları, İstanbul ty.
- HİTTİ, Philip K., *Siyasi ve Kültürel İslam Tarihi* (Çev. Salih Tuğ), MÜİFAV Yayınları, İstanbul 1995.
- HÜSEYİN, Seyyid Muazzam, "Çağdaş Bir İslam Üniversitesinin Gerekliliği: İkiliğin Çözülmesi", *İslami Eğitim* (Çev. Ali Çaksu), Endülüs Yayınları, İstanbul 1991.
- İBN Abdilber, Ebu Amr en-Nemri el-Kurtubi (ö. 463/1070), *Camii Beyani'l-İlm ve Fadlihi*, Kahire 1982.
- İBN Abidin, Muhammed Emin b. Ömer (ö. 1252/1836), *Reddu'l-Muhtar ala Dürrî'l-Muhtar Şerhu Tenviri'l-Ebsar*, Mısır 1972.
- İBN Aşur, Muhammed Tahir, *İslam Hukuk Felsefesi* (Çev. Vecdi AK-YÜZ-Mehmet ERDOĞAN), İz Yayıncılık, İstanbul 1996.
- İBN Cema, Bedruddin Sadullah (ö.733/1333), *İslam Geleneğinde Öğrenci-Öğretmen* (Çev. Muhammed Şevki Aydın), Marifet Yayınları, İstanbul 1998.
- İBN Esir, İzzeddin Ebul Haşan Ali b. Muhammed el-Cezeri (ö. 630/1232), *Usdu'l-Ğabe fi Marifeti's-Sahabe*, Kahire 1970.
- İBN Hacc, el-Adberî, *el-Medhal*, Kahire 1981.
- İBN Hacer, Ahmed b. Ali b. Muhammed el-Askalani (ö.852/1448), *el-İsabe fi Temyizi's-Sahabe*, Kahire 1324.
- Fetavayı Hadisiye*, el-Kitüb Meydani'l- Ezherîş-Şerif, Kahire 1934.
- Fethu'l-Bari bi Şerhi'l-Buhari*, Mısır 1959.
- Tehzibu'l-Tehzib*, Haydarabat, Beyrut 1991.
- Metalibü'l-Aliye bi Zevaidi'l-Mesanidi's-Semaniye*, Beyrut 1993.
- İBN Haldun, Abdurrahman (Ö.808), *Mukaddime* (Çev. Zakir Kadiri Ugan) MEB Yayınları, İstanbul 1990.
- İBN Hanbel, Ahmed b. Muhammed (ö.241/855), el-Müsned, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- İBN Harb, Zuheyr, *Kitabu'l-İlim* (Çev. Salih Tuğ), İÜEF Yayınları, İstanbul 1984.
- İBN Hazırî, Ebu Muhammed Ali b. Ahmed (ö. 456/1063), *el-İhkam fi Usuli'l-Ahkat*, Daru'l- Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut ty.
- İBN Hişam, Ebu Muhammed Abdülmelik, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, el-Mektebetu'l-Asriye, Beyrut 1992.
- İBN İshak, Muhammed (ö. 151/768), *es-Sire*, Konya 1981.
- İBN Kayyim, Şemsüddin Ebu Abdillah Muhammed b. Ebi Bekr el-Cevziyye

- (ö.751/1350), *Zâdu 'l-Mead fi Hedyi Hayri'l-İbad*, ty.
- İBN Kesir, Ebu'l-Fida İsmail, *Tefsiru 'l-Kur'ani'l-Azim*, Daru'l-Kur'ani'l-Kerim, Beyrut 1971.
- Kur'an'ın Faziletleri* (Çev. Mehmet Sofuoğlu), TÜRDAV Yayınları, İstanbul 1978.
- İBN Kuteybe, Ebu Muhammed Abdullah b. Müslim ed-Dineverî (ö. 276/899), *Uyunu'l-Ahbar*, Beyrut 1973.
- İBN Mace, Ebu Abdillâh Muhammed Abdullah İbnu Yezid el-Kazvinî (ö. 275/888), *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- İBN Manzur, Ebu'l-Fadl Cemaluddin Muhammed İbnu Mükerrrem (Ö.711/1311), *Lisanu'l-Arab*, Daru'l-Lisani'l-Arap, Beyrut ty.
- İBN Miskeveyh, Ebu Ali Ahmed İbnu Muhammed (Ö.421), *Tehzibu'l-Ahlak*, Mısır 1959.
- İBN Sa'd, Ebu Abdillâh Muhammed, *et-Tabakatü'l-Kübra*, Dar'u Sadır, Beyrut ty.
- İBN Sahnun, İbnu Said et-Tennuhî (ö.240/854), *Eğitim ve Öğretimin Esasları*, (Çev. Faruk Bayraktar), Eksen Basımevi, İstanbul 1996.
- İBN Şat, *İdraku 'ş-Şuruk* (el-Furuk içinde), Beyrut ty.
- İBN Teymiye, Takıyyuddin Ahmet (Ö.728), *Mecmu'ü Fetava*, Riyad 1381 h.
- İMRE, Zahit, *Medeni Hukuka Giriş*, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1980.
- İSFAHANI, Ebu'l-Kasım el-Hüseyn b. Muhammed er-Rağıb, *Müfredat 'u Garibi'l-Kur'an*, Daru'l-Ma'rife, Beyrut 1992.
- Tafsîlu'n-Neş'eteyn*, Mısır 1323.
- KABİSİ, İbn Halef (ö.402/1012), *İslam'da Öğretmen ve Öğrenci Münasebetlerine Dair Geniş Risale* (Çev. Süleyman Ateş), Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul 1995.
- KABOĞLU, İbrahim Ömer, *Özgürlükler Hukuku*, AFA Yayınları, İstanbul 1998.
- KANAD, Halil Fikret, *Pedagoji Tarihi*, İstanbul 1963.
- KANDEHLEVİ, Muhammed Yusuf, *Hayatu's-Sahabe* (Çev. Sıtkı Güllü), İll-cak Matbaası, İstanbul 1996.
- KAP ANİ, Münci, *Kamu Hürriyetleri*, Ankara 1981.
- KARAFİ, Şahabeddin, *Tehzibü'l-Furuk ve'l-Kavaidü's-Seniyye fi'l-Esra-ri'l-Fıkhiyye*, Alemlü'l- Kütüb, Beyrut ty.
- KARAMAN, Hayreddin, *İslam'da İnsan Hakları*, Ensar Neşriyat, İstanbul 1996.
- İslam'ın Işığında Günümüzün Meseleleri*, Yeni Şafak Yayınları, İstanbul 1996.
- KARDAVİ, Yusuf, *Hz. Peygamber ve İlim* (Çev. Dilaver Selvi), Şule Yayınları, İstanbul 1993.
- KÂRİ, Ali b.Sultan Muhammed, *Cemu'l-Vesail fi Şerhi's-Şemail*, Yahya Efendi Matbaası, İstanbul 1978.
- KÂSÂNİ, Alau'd-din Ebu Bekir b. Mesut (ö.587/1 191), *Beda'iu's-Sana'i' fi Tertibi's-Şerai'*, Beyrut 1974.
- KAYA, Yahya Kemal, *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*, HÜ Yayınları, Ankara 1984,

- KAYAOĞLU, İsmet, *İslam Kurumları Tarihi*, Doruk Matbaacılık, Ankara 1980.
- KAZICI, Ziya, *Ana Hatlarıyla İslam Eğitim Tarihi*, Bir Yayınları, İstanbul 1983.
- “*İslam Eğitim Tarihi*”, Din Öğretimi Dergisi, MEGSB Yayınları, 1988.
- KETTANÎ, Muhammed Abdulhay (ö. 1345/1926), *Hz. Peygamber'in Yönetimi* (Çev. Ahmet Özel), İz Yayınları, İstanbul 1991.
- KINALIZADE, Ali Efendi (ö. 980 m), *Ahlak-ı Âlâi*, Bulak 1248.
- KİRMANÎ, M. Riaz, “İslam'ın Epistemolijik Temelleri”, *İslami Bilimlerde Metodoloji Sorunu* (Çev. Mehmet Paçacı), Fecr Yayınları, Ankara 1991.
- KİTAB-I MUKADDES, Boyacıyan Agop Matbaası, İstanbul 1881.
- KOÇER, Hasan Ali, *Türkiye 'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi*, MEB Yayınları, İstanbul 1991.
- KOÇ YİĞİT, Talat, *İman-ibadet-Ahlak*, DİB Yayınları, Ankara 1974.
- KÖYMEN, Mehmet Altay, *Alp Arslan ve Zamanı II*, Ankara 1983.
- KURTUBÎ, Ebu Abdullah Muhammed İbnu Ahmed Ebu Bekr el-Ensari, *el-Cami'li Ahkami 'l-Kur 'an*, ty.
- KUTUP, Muhammed, “Eğitimde Dinin Rolü”, *İslami Eğitim*, (Çev. Ali Çaksu), Endülüs Yayınları, İstanbul 1991.
- İslam Terbiye ve Ahlak Sistemi* (Çev. Ali Özek), Hisar Yayınları, İstanbul 1977.
- KUZAI, Muhammed b. Seleme b. Cafer Ebu Abdullah, *Müsne'dü's-Şihab*, Müessesetü'r-Risale, Beyrut 1986.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., *1869'da Faal İstanbul Medreseleri*, İstanbul 1977.
- LUYEYHIK, Abdurrahman, *Dinde Ölçülü Olmak* (Çev. Abdulhalık Duran), Kayıhan Yayınları, İstanbul 1999.
- MAHMUD, Abdulhalim, *Müslüman Kadının Şahsiyeti, Kültür ve Daveti* (Çev. Veysel Bulut- Mustafa Nuhoğlu), Ravza Yayınları, İstanbul 1996.
- MALİK, b. Enes (ö.179/795), *el-Muvatta'*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- MAKRİZÎ, Ahmed b. Ali b. Abdulkadir, *Kitabu'l-Hitati'l-Makrizi*, Matbaatu'n-Nil, Mısır 1326.
- MARUF, Naci, *Maarif Kable 'n-Nizamiye*, Matbaatu'l-İlme'l-Irakkiye, Bağdat 1973.
- MAVERDÎ, Ebu'l-Hasan (ö.450/1058) *el-Ahkamu's-Sultaniyye* (Çev. Ali Şafak), Bedir Yayınları, İstanbul 1976.
- Edebu'd-Dünya ve'd-Din*, Matbaatu'l-Cevaib, Kostantiniyye 1299 h.
- MAVSİLÎ, Abdullah b. Mahmud b. Mevdud (ö. 683/1284), *el-İhtiyar li Ta'li'l-Muhtar*, Pamuk Yayınları, İstanbul ty.
- MAZAHERÎ, Aly, “Müslüman Ortaçağda Eğitim ve Öğretim” (Çev. Bahriye Üçok), *AÜF Dergisi*, Ankara 1964.
- MEKKÎ, Muhammed Ali, *Tehzibu 'l-Furuk* (el-Furuk içinde), Alemlü'l-Kütüb, Beyrut ty.
- MENGÜŞOĞLU, Tahsin, *Felsefi Antropoloji*, İstanbul 1971.

- MEVDUDÎ, Ebu'l-Ala, *Tefhimu'l-Kur'an* (Çev. Muhammed Han Kayani ve arkadaşları), İnsan Yayınları, İstanbul 1996.
- MEZ, Adam, *el-Hadaratu'l-İslamiyyefi Karni'r-Rabi'l-Hicri*, Kahire 1947.
- MURSÎ, Muhammed Münir, *et-Terbiyetu'l-İslamiyye*, Alemlü'l-Kütüp, Kahire 1993.
- MUSA, Yusuf, Muhammed, *en-Nesebu ve Asârüh*, ty.
- MUTAHHARÎ, Murtaza, *İnsan-ı Kâmil* (Çev. İsmail Bendiderya), Kevser Yayınları, İstanbul 1999.
- MÜBAREKFURÎ, EbuT-Ula Muhammed Abdurrahman b. Abdirrahim, *Tuhfetu'l-Ahvezi*, Daru'l-KütübüT-İlmiyye, Beyrut 1990.
- MÜNAVİ, Şemsuddin Muhammed Zeynuddin Abdurrauf (Ö.1031), *Feyzu'l-Kadir Şerhu Cami'is-Sağir*, Beyrut 1972.
- MÜSLİM, EbuT-Hüseyn Müslim İbnu'l-Haccac el-Kuşeyri en-Nisaburi (ö.261/874), *Süneni Müslim* (Tahkik: M. Fuat Abdalbaki), Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- NAHLAVÎ, Abdurrahman, *Çağdaş Sorunlar Karşısında İslami Eğitim* (Çev. İsmail Kodaz), Esra Yayınları, Ankara 1997.
- NASİF, Ali Mansur, et-Tâcu'l-Camiü'l-Usul, Pamuk Yayınları, İstanbul 1961.
- NESAI, Ebu Abdurrahman Ahmet b. Şuayb b. Ali (ö. 303), *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- NEVEVÎ, Ebu Zekeriyya Muhyiddin Yahya b. Şeref (ö. 676/1277), *Rıyazu'z-Salihin* (Çev. Kıvamuddin Burslan-Hasan Hüsnü Erdem), DİB Yayınları, Ankara 1976.
- Kitabu'l-Mecmu'*, Mektebetü'l-İrşad, Cidde ty.
- NİSABURÎ, Ebu Abdullah el-Hakim (ö. 405/1014), *el-Müstedrek ale's-Sahihayn*, Mektebu'l-Matbuati'l-İslamiyye, Beyrut ty.
- NUMANÎ, Şibli, *Bütün Yönleriyle Hz. Ömer ve Devlet İdaresi* (Çev. Talip Yaşar Alp), İstanbul 1980.
- OĞUZKAN-ORAL, Şükran-Gürel, *Okulöncesi Eğitimi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2001.
- OĞUZOĞLU, Cahit, *Roma Hukuku*, Ankara 1959.
- ÖCAL, Mustafa, "Çocuk Terbiyesi ve Peygamberimizin Eğitim Metodu", *Diyanet Dergisi*, DİB Yayınları, Ankara 1989, Sayı 4.
- ÖNER, Necati, *İnsan Hürriyeti*, Ankara 1982.
- ÖNEN, Mesut, *Hukukun Temel Kavramları*, İstanbul 1991.
- ÖYMEN-DAG, Hıfzırrahman Raşit-Mehmet, *İslam Eğitim Tarihi*, MEB Basımevi, Ankara 1974.
- ÖYMEN, Hıfzırrahman Raşit, Türkiye'nin Ana Eğitim Problemleri I, Ankara 1965.
- İslamiyet'te Öğretim ve Eğitim Hareketleri, *AÜİF Dergisi*, Ankara 1963, Sayı XI.
- ÖZBEK, Abdullah, *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed*, Esra Yayınları, Konya 1997.
- "Kur'anın Eğitim Felsefesi", *İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi Sempozyumu*,

- İSAV Yayınları, 1994.
- ÖZDEN, Yüksel, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2002.
- ÖZEL, Mustafa, "Uluslararası Ekonomik Sistem ve İnsan Hakları", *Demokratik Hukuk Devletinde Temel Hak ve Hürriyetler*, İlim Yayma Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1998.
- ÖZSOY-ÖZYÜREK-ERİPEK, Yahya, Mehmet, Süleyman, *Özel Eğitime Giriş*, Karatepe Yayınları, Ankara 1992.
- ÖZSUNAY, Ergün, *Medeni Hukuka Giriş*, İÜİF Yayınları, İstanbul 1981.
- ÖZTUNA, Yılmaz, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul ty.
- PARLADIR, Selahattin, "Toplum Yapısında Bütünlük Sağlanması Bakımından Kültürel ve Dini Değerlerin Önemi", *Din Öğretimi Dergisi*, MEGSB Yayınları, 1987, Sayı 12-13.
- PUSMAZ, Durak, *Şamil İslam Ansiklopedisi* (ŞİA), 'İlim' maddesi, III/1 15.
- RUSSELL, Bernard, *Terbiyeye Dair* (Çev. Hamit Dereli), Ankara 1954.
- SABIK, es-Seyyid, *Fıkhu's-Sünne*, Beyrut 1969.
- SABUNÎ, Muhammed Ali, *Safvetü't-Tefasir*, Dersaadet Kitabevi, İstanbul ty.
- Ahkam Tefsiri* (Çev. Mazhar Taşkesenlioğlu), Şamil Yayınevi, İstanbul 1984.
- SAHAVÎ, Şemseddin, *et-Tuhfetu'l-Latife fi Tarihi Medineti's-Şerife*, Beyrut 1993.
- SALİH, Subhi, *Hadis İlimleri ve Hadis İstilahları* (Çev. Yaşar Kandemir), DİB Yayınları, Ankara 1973.
- SAMÎ, Şemseddin, *Kadınlar*, İstanbul 1311.
- SAVAŞ, Rıza, *Hz. Muhammed (sav) Devrinde Kadın*, Ravza Yayınevi, İstanbul 1991.
- SEFARİNÎ, İbn Süleyman Muhammed (ö. 1188), *Gızau'l-Elbab li Şerhi Manzumeti'l-Âdâb*, Mısır 1324.
- SEHARENFURÎ, Halil Ahmed, *Bezlu'l-Mechud fi Celli Ebi Davud*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut ty.
- SELAHADDİN, Muhammed, *Özgürlük Arayışı ve İslam* (Çev. Ahmed Asrar), İstanbul ty.
- SELÇUK, Mualla, "Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri", *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2000.
- Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*, TDV Yayınları, Ankara 1991.
- SERAHŞÎ, Ebu Bekir Muhammed b. Ahmet Ebu Sehl (ö. 483/1097), *Şerhu's-Siyeri'l-Kebir*, Kahire 1971.
- SÖNMEZ, Hüseyin, 'Geleneksel İslami Eğitime Dair Bazı Tespitler', *Eğitim Yazıları*, İstanbul 1999.
- SÖYLEMEZ, Mikail, *Problem ve Çözümleriyle Eğitimimiz*, Çağlayan Yayınları, İzmir 1997.
- SU, Kamil, *Türk Eğitim Sisteminde Teftişin Yeri ve Önemi*, MEB Yayınları, İstanbul 1974.
- SUYUTÎ, Celaleddin Abdurrahman Ebu Bekir (ö. 911/1505), *ed-Dürü'l-Mansur*, ty.

- el-Havi Li'l-Fetava*, Mısır 1959.
- el-Camiu's-Sağir*, Daru'l-Kütübî'l-İlmiye, Beyrut 1990.
- ŞAFİİ, Muhammed b. İdris (ö. 204/819), *er-Risale*, Daru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut ty.
- ŞAHİN, Abdullah, Kişilik Gelişimi ve Din Eğitimi, *İslamiyat*, Ankara 1998.
- ŞANLI, Cemal, "AİHS'ne Göre Temel Hak ve Özgürlükler", *Demokratik Hukuk Devletinde Temel Hak ve Hürriyetler*, İlim Yayma Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1998.
- ŞÂTİBÎ, Ebu İshak İbrahim b. Musa (ö. 790/1388), *el-Muvafakat fi Usuli's-Şeria*, Kahire ty.
- ŞEHRİSTANÎ, *el-Milel ve'n-Nihal*, Kahire 1949.
- ŞENER, Abdullah Naim, *Talimü'l-Müteallim*, İstanbul 1979.
- ŞENER, Sami, Demokratik Hukuk Devletinde Temsil Hakkı ve Hukuk, *Demokratik Hukuk Devletinde Temel Hak ve Hürriyetler*, İlim Yayma Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1998.
- ŞERİFİ, Hadî, "Modern Eğitim Felsefesi Karşısında İslam Eğitim Felsefesi", *İslami Eğitim* (Çev. Ali Çaksu), Endülüş Yayınları, İstanbul 1991.
- ŞEVKÂNÎ, Muhammed b. Ali b. Muhammed (ö. 1250 m.), *Neşru'l-Evtar Şerhu Münteka'l-Ahbar*, Kahire 1971.
- ŞİMŞEK, M. Sait, *Kur'an'ın Ana Konuları*, Beyan Yayınları, İstanbul 1999.
- ŞİRBİNÎ, Muhammed b. Ahmed el-Hatib (ö. 997/1570), *Muğni'l-Muhtac ila Marifeti Maani'l-Elfazı'l-Minhac*, Matbaatu Mustafa Muhammed, Mısır ty.
- ŞİSMAN, Mehmet, *Öğretmenliğe Giriş*, Pegem Yayınları, Ankara 1999.
- TABATABAİ, Muhammed Hüseyin, *İslam'da Kur'an* (Çev. Ahmet Erdinç), Bir Yayınları, İstanbul 1988.
- TAFTAZANÎ, Sa'duddin Mesud b. Ömer (ö. 797/1395), *Kelam İlmi ve İslam Akaidi* (Haz. Süleyman Uludağ), Dergâh Yayınları, İstanbul 1991.
- TAŞKÖPRÜZADE, Ahmet Efendi, *Mevzuatu'l-Ulum* (Osmanlıcaya Çev. Kemalettin Muhammed Efendi) Der Saadet İkdam Matbaası, 1313.
- TAYMAZ, A. Haydar, *Teftiş*, Kadioğlu Matbaası, Ankara 1993.
- TELİDÎ, Abdullah, *el-Mer'etü'l-Müteberrice*, Dar'u İbn Hazırı, Beyrut 1997.
- TERZİ-GÜRSOY, Ali Rıza, Ahmet, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara 2002.
- TİRMİZÎ, Ebu İsa Muhammed b. İsa (Ö.279), *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- TOPALOĞLU, Bekir, *İslam'da Kadın*, Yağmur Yayınları, İstanbul 1966.
- TOPÇU, Nurettin, *Var Olmak*, Yağmur Yayınları, İstanbul 1965.
- TOZLU, Necmettin, *Bilim ve Hayat*, DİB Yayınları, Ankara 1998.
- İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi Üzerine Bir Araştırma*, MEB Yayınları, İstanbul 1989.
- Eğitim Felsefesi*, MEB Yayınları, İstanbul 1997.
- Kültür ve Eğitim Tarihimizde Yabancı Okullar*, Akçağ Yayınları, Ankara 1991.
- TUNÇ, Sevim, *Türkiye'de Eğitim Eşitliği*, AÜEF Yayınları, Ankara 1969.
- TURGUT, İhsan, *Eğitim Üzerine*, Bilgehan Matbaası, İzmir 1991.

- UDEH, Abdulkadir, *İslam Hukuku ve Beşeri Hukuk*, ty.,
 ULUDAĞ, Süleyman, *Fahrettin Razi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.
- ULVAN, Abdullah Nasih, *İslam'da Aile Eğitimi* (Çev. Celal Yıldırım), Uysal Kitabevi, Konya 1984.
- UMARA, Muhammed, *İslam ve İnsan Hakları* (Çev. Asım Kanar), Denge Yayınları, İstanbul 1982.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, TTK Basımevi, Ankara 1984.
- ÜLKÜ, Hayati, *İslam Tarihi*, ty.
- ÜNALAN, Abdulkerim, *İslam Hukuku Açısından Hak ve Hakkın Kötiye Kullanılması*, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1997.
- ÜSRÜŞENİ, Muhammed b. Mahmud, *Ahkamu's-Siğar* (Çev. İbrahim Canan), İstanbul 1984.
- VAHAPOĞLU, M. Hidayet, *Osmanlıdan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okullar*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1992.
- VAKİDİ, Muhammed b. Ömer b. Vakıd (Ö.207 h), *el-Meğazi*, Oxford 1966.
- VARIŞ, Fatma, *Eğitim Bilimine Giriş*, AÜEB Fakültesi Yayınları, Ankara 1978.
- VEHBİ, Konyalı Mehmet, *Hülasatii'l-Beyan*, Üçdal Neşriyat, İstanbul ty.
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, *Türk Medeni Hukuku*, İstanbul 1960.
-Türk Medeni Kanununa Göre Medeni Hukuk, İstanbul 1951.
- WENSİNCK, A. J.(1358/1939), *el-Mu'cemul-Müfehres li Elfazı'l-Hadisî'n-Nebevi*, Mektebetu Beril, Leiden 1936.
- YALÇIN, Mikdad, *et-Terbiyetü'l-İslamiyye*, Riyad 1987.
- YAZAN, Ümit Meriç, *Türkiye Kanatlarımızın Altında*, İz Yayınları, İstanbul 1997.
- YAZIR, Elmalık Muhammed Hamdi (ö. 1942), *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul 1979.
- YILMAZ, Musa Kazım, *Kur'an Ailesi*, Hilal Yayınları, İstanbul 1994.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay, *Çocuk ve Ruh Sağlığı*, Ankara 1983.
- YURDAYDIN, Hüseyin Gazi, *İslam Tarihi Dersleri*, AÜİF Yayınları, Ankara 1971.
- YÜCEL, Hasan Âli, *İyi Vatandaş İyi İnsan*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993.
- ZEBİDİ, Muhibbuddin Ebu'l-Feyz Muhammed Murtaza (ö. 1205/1791), *Tacü'l-Arus Min Cevhiri'l-Kamus*, Mısır 1888.
- ZEHEBİ, Ebu Abdillâh Muhammed b. Ahmed (ö. 748), *Telhisü'l-Müstedrek*, Haydarabad- Deken 1335.
- ZERKA, Mustafa Ahmet, *el-Fıkhü'l-İslami fi Sevbihî'l-Cedid*, Dımaşk 1964.
-el-Medhalul-Fıkhü'l-Am, Dımaşk 1968.
- ZERNUCİ, Burhanettin (ö.620/1223), *Talimu'l-Müteallim* (Çev.Yunus Vehbi Yavuz), Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul 1995.
- ZEYDAN, Abdulkerim, *el-Ferdu ve'd-Devle fi's-Şeriatü'l-İslamiyye*, ty.
-el-Veciz fi Usulü'l-Fıkh, Daru'r-Ravda, Bağdat 1973.
- ZEYNEP, Aysel, *İslam'da Kadının Hakları*, Esra Yayınları, Konya 1999.
- ZUHAYLİ, Vehbe, *el-Fıkhü'l-İslami ve Edilletühü*, Daru'l-Fıkr, Dımaşk 1989.